

5) аналіз результатів виконання програми ПВРП і обліку їх для майбутнього розвитку економіки і промисловості Великобританії [2].

3. Національна програма ПВРП Угорщини. Віддаючи належне відповідальності перед європейською спільнотою, яка покладалася на Угорщину як одну з перших країн-кандидатів на вступ до ЄС, її уряд почав здійснювати національну програму по ПВРП ще в 1997 р. У цей період спад угорської економіки змінився економічним зростанням, що дало змогу цій країні перейти до вирішення середньострокових і довгострокових завдань розвитку.

Угорська програма ПВРП була створена з метою вироблення стратегії підвищення конкурентоспроможності національного сектору економіки на міжнародній арені і поліпшення якості життя її громадян. Розроблялася програма з використанням досвіду Великобританії і Німеччини в сфері ПВТР.

Програму фінансував уряд Угорщини, але стратегічні рішення формували робочі групи незалежних експертів. Це були провідні працівники промисловості, вчені та державні службовці. У підборі експертів – представників промисловості і науки – перевага віддавалася кандидатам, які мають тісні зв'язки з бізнесом. В результаті були розроблені і затверджені парламентом програми середньострокового розвитку країни, виходячи зі стратегічної мети – входження Угорщини до ЄС.

Таким чином, аналіз європейського досвіду впровадження міжнародних програм сприяння розвитку високотехнологічних підприємств дає можливість враховуючи соціально-економічні, науково-технологічні та політико-правові особливості України, досягти намічених цілей у реалізації стратегії високотехнологічного розвитку підприємств в умовах євроінтеграції України.

Література:

1. Захарченко Н.В. Регулювання високотехнологічного ресурсу в інноваційному розвитку економіки України/ Н.В. Захарченко // Технологічний аудит і резерви виробництва : науковий журнал. – 2015. – № 3/5 (23). – С. 67-71.
2. Мусина Л.А. Механізми державного управління науково-технологічною сферою (світовий та вітчизняний досвід) : монографія /Л.А. Мусіна, Т.К. Кваша, Н.В. Березняк, та ін. – К.: УкрІНТЕІ, 2009. – 216 с.

Сочинська-Сибірцева І.М.

кандидат економічних наук, доцент

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький, Україна

НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ПОТЕНЦІАЛУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Забезпечення інноваційного розвитку національної економіки виступає необхідною умовою економічного зростання, підвищення добробуту населення і підтримки високого рівня конкурентоспроможності товарів і послуг на міжнародних ринках. В зв'язку з цим проблеми технологічного оновлення, модернізації виробничого базису покладені в основу програм подальшого соціально-економічного розвитку нашої країни. Це передбачає збільшення обсягу інвестицій на наукові дослідження, інноваційну діяльність задля досягнення високого рівня технологічного лідерства. Орієнтація України на здійснення євроінтеграції викликає необхідність значного посилення ролі науково-інноваційних чинників у розвитку національної економіки,

технологічного оновлення виробничих процесів, підвищення конкурентоспроможності українських товарів і послуг.

Теоретичні питання інноваційного розвитку, умов та чинників його забезпечення, проблеми розробки і практичної реалізації економічної політики держави, націленої на інноваційний шлях розвитку національної економіки, успішно досліджували в наукових працях закордонні та вітчизняні вчені: Д. Белл, Дж. Гелбрейт, А. Гальчинський, П. Самуельсон, Р. Солоу, Е. Тоффлер, Л. Шаульська, А. Чухно, Л. Федулова, І. Шовкун та багато інших.

На базі отриманих результатів дослідження необхідно продовжувати пошуки напрямів та засобів активізації інноваційної діяльності для забезпечення економічного зростання і технологічного оновлення національної економіки України.

Мета даної статті полягає у дослідженні науково-інноваційних чинників, умов їх реалізації для активізації інноваційної діяльності та підвищення конкурентоспроможності національної економіки України.

Попри проголошені в Україні стратегічні наміри забезпечити пріоритетність інноваційного розвитку, аналіз стану української економіки, показує невтішну картину, особливо щодо активізації інноваційної діяльності. Це перш за все підтверджується негативною тенденцією динаміки витрат на наукову і науково-технічну діяльність - індикатора наукоємності ВВП, що відображається в табл. 1.

Таблиця 1

Питома вага витрат на виконання наукових і науково-технічних робіт у ВВП України та країнах Європи (за даними Євростату), відсотків

Країни	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Країни ЄС - 28	1,76	1,93	1,97	2,01	2,03	2,03	
Німеччина	2,42	2,71	2,79	2,87	2,83	2,87	
Естонія	0,92	1,58	2,31	2,11	1,71	1,44	
Угорщина	0,93	1,15	1,20	1,27	1,40	1,37	
Чеська Республіка	1,17	1,34	1,56	1,79	1,91	2,0	
Польща	0,57	0,72	0,75	0,88	0,87	0,94	
Україна, у т.ч. за кошти держ. бюджету	0,99 0,28	0,83 0,45	0,74 0,38	0,75 0,37	0,70 0,33	0,65 0,33	0,62 0,21

Джерело: [1, 132]

Так, у 2015 р. показник наукоємності ВВП української економіки склав 0,62%, знизившись із 1,24% у 2003 р. Такий показник, за оцінками Світового банку, не відповідає потребам розвитку сучасної індустріальної економіки, оскільки він нижчий за критичний рівень - 0,9%.

Зростання витрат на науково-дослідницькі роботи і розробки знаходить своє втілення у збільшенні нових видів товарів, технологій, прискоренні появи їх на ринках, що дає можливість бізнесу отримувати додаткові прибутки. З цієї причини найважливішим джерелом фінансування наукових проектів, досліджень і технічних розробок є бізнес, самі підприємницькі структури. Безперечно, використовуються й інші джерела фінансування наукових досліджень та розробок: асигнування із бюджету, різні варіанти поєднання асигнувань із бюджету і кошти університетів, приватних підприємств, іноземних замовників тощо, але найбільшу частку серед усіх джерел складають асигнування структур бізнесу.

Так, частка коштів бізнесу в структурі витрат на фінансування наукових досліджень і розробок складає відповідно у країнах: Сполучених Штатах - 57%, Великобританії - 44%, Німеччині - 66%, Китаї та Південній Кореї - 72%, Японії - 76%. Це підтверджує той факт, що саме бізнес виступає основною рушійною силою інноваційного розвитку в економічно розвинутих країнах [2, с. 86].

В Україні фінансування наукових та науково-технічних робіт здійснюється переважно за рахунок бюджетних коштів, частка яких за останні десять років становить близько 40%. Відповідно частка усіх інших джерел, в тому числі бізнесу, залишається низькою (табл. 2).

Таблиця 2

Розподіл обсягу фінансування на виконання наукових та науково-технічних робіт в Україні за джерелами, відсотків

Джерело	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Всього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Державний бюджет	48,7	43,4	41,2	40,2	45,2	42,7	39,6	35,1
Власні кошти підприємств	7,4	8,0	9,7	8,8	10,6	13,1	18,7	24,6
Кошти замовників:								
вітчизняних	25,8	23,9	21,8	23,8	23,3	21,2	20,9	20,1
іноземних	15,6	22,3	25,7	25,8	19,4	21,6	19,8	18,2
Інші джерела	2,5	2,4	1,6	1,4	1,5	1,4	1,0	2,0

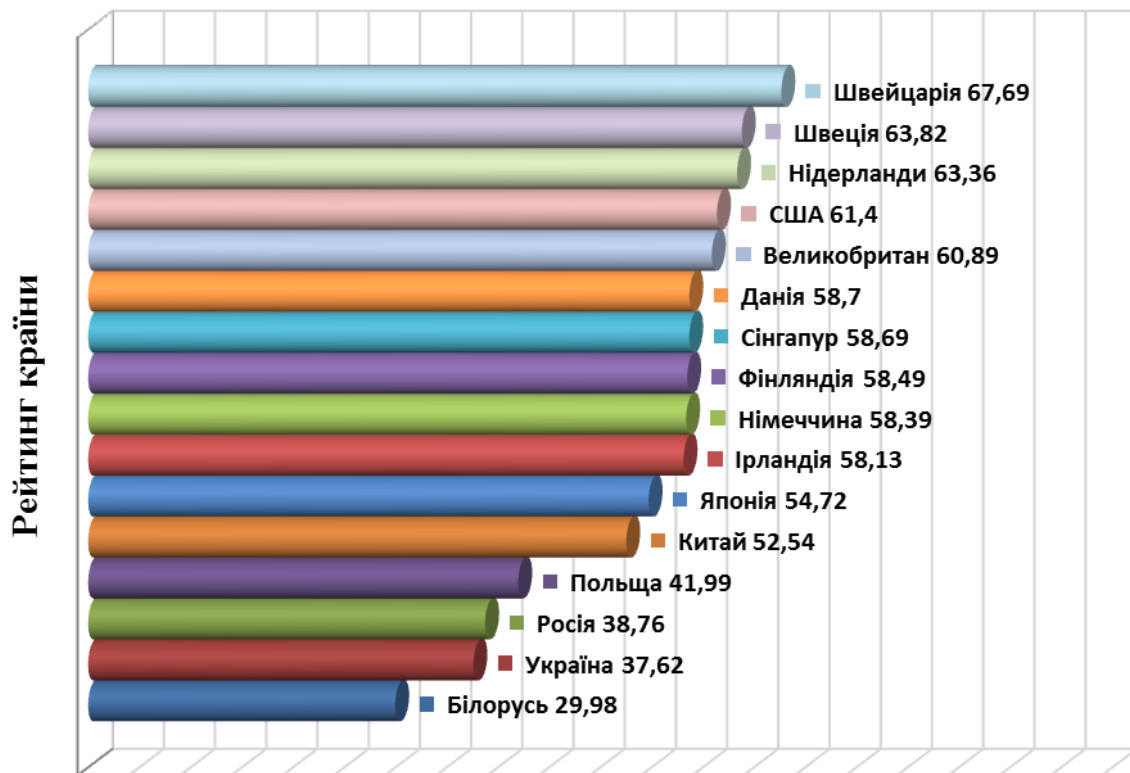
Джерело: [1; 3]

Отже, найбільше навантаження у здійсненні фінансування наукових і науково-технічних робіт несе державний бюджет, а не бізнес, який повинен бути зацікавленим в реалізації інноваційних процесів. Разом з тим, дослідження потенційних можливостей національної економіки України щодо інноваційного розвитку та їх недостатньої практичної реалізації створює дуже протирічну картину, яку відбиває глобальний індекс інновацій (The Global Innovation Index - GII) та відповідний йому рейтинг країни в світі.

Глобальний індекс інновацій (GII) – відображає рейтинг країн світу за рівнем інноваційності, який розраховується за методикою міжнародної школи INSEAD (Франція) з 2007 р. [4].

Дослідження базується на аналізі 81 показника, які об'єднані у дві великі групи, одна з яких дозволяє виміряти наявність інноваційного потенціалу (Innovation Input Sub - Index), а друга - його практичне втілення (Innovation Output Sub - Index). Підсумковий індекс GII відображає співвідношення витрат та ефекту щодо інноваційного розвитку економіки кожної країни. За таким індексом визначається рейтинг країни в світовій економіці (рис. 1).

Україна у 2017 р. посіла 50 місце з індексом 37,62, піднявшись за п'ять років на 21 позицію (з 71 місця у 2013 р. з індексом 35,8). Однак, не може бути задовільним такий рейтинг країни за рівнем інноваційності національної економіки, навіть з певним покращенням. Більш детальний розгляд складових GII України у 2017 р. показує, що інноваційний потенціал (Innovation Input Sub - Index) складає 41,05, тоді як його використання (Innovation Output Sub - Index) – 34,19 [4]. Отже, ефективність використання інноваційного потенціалу дорівнює 83%.

Основний

Рис. 1. Рейтинг країн світу за глобальним індексом інновацій (ГІІ) у 2017 р.

Для посилення впливу інноваційних чинників на розвиток національної економіки України необхідно: сформувати сприятливе інституційне середовище для розвитку інноваційно-технологічної діяльності та сприяти попиту на інноваційні продукти; збільшити загальний обсяг асигнувань на науково-дослідні та науково-технічні розробки, орієнтуючись на загально-світові тенденції; посилити роль бізнесу у забезпеченні фінансування науково-технічних та інноваційних процесів; сформувати національну інноваційну систему, націлену на підвищення інноваційності та ефективності української економіки; створити дієвий механізм стимулювання і суспільного визнання науково-дослідної та інноваційної діяльності на всіх рівнях національної інноваційної системи.

Література:

1. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: стат. зб. / Держ. служба статистики України. - К., 2016. – 257 с.
2. Шовкун І.А. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності в контексті неоіндустріалізації економіки України // Фінанси України. - 2014. - № 12. – С.83 - 95.
3. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: стат. зб. / Держ. служба статистики України. - К., 2014. – 314 с.
4. Джерело: The Global Innovation Index 2017. Report. The Human Factor in Innovation. - 2017. – 432 p. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.globalinnovationindex.org/content.page=gii-full-report-2017>.

